

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1680

av Finn Bengtsson och Annicka Engblom (båda M)

Skatten på arbetsinkomster

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en fortsatt översyn av skatten på arbete i alla inkomstskikt och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Sverige har under alliansregeringens korta tid vid makten genomfört en rad viktiga skattereformer i syfte att stödja arbetslinjen. Detta är förträffligt för enskilda lönearbetande. Att få behålla mer av sin lön efter skatt ökar individernas självständighet och minskar möjligheterna för osund politisk klåfingrighet att vilja tillrättalägga andras liv. Att de olika stegen i de så kallade jobbskatteavdragen haft fokus på människor med låga och medelhöga inkomster är också förträffligt då detta ger en bra fördelningspolitisk profil av skattereformeringen på löneinkomster. Detta skapar rätt incitament för att fler ska vilja vara kreativa och bidra till samhällsutvecklingen. När fler än i ett tidigare samhälle som överbeskattat arbete nu istället vill och kan arbeta får vi samlat en större skattebas för bland annat utvecklingen av den gemensamma välfärden, samtidigt som enskilda lönearbetare fått sänkt skatt.

Samtidigt har Sverige tillsammans med en hel del andra länder ett kvarvarande problem med en kraftig progressivitet i skatteskalorna med stigande inkomst. För Sveriges del toppas detta av den så kallade värnskatten på inkomster över 51 300 kronor i månaden, vilket leder till att Sverige från och med 2010 åter har världens högsta marginalskatter på långt över 50 procent av inkomsten.

Orsaken till den höga marginals-kattenivån idag kan spåras i att flera avsteg kommit att göras av främst tidigare regeringar från en bredare parlamentarisk överenskommelse som gjordes på 1990-talet för att skapa ett enklare skattesystem. Grundtanken här var överskådlighet, enkelhet och rimliga nivåer i skattesystemet, något som skulle motverka skattefusk, skatteflykt och även andra allvarliga negativa effekter på samhället som ses först på lite längre sikt.

Till de senare hör samhällsnyttiga händelser som inte inträffar, exempelvis arbetstillfällen som inte kommer till stånd eller ens söks, utbildnings- och forskningsansträngningar som inte påbörjas och kreativa idéer som inte förs vidare till praktiskt genomförande.

Med höga marginals-katter i relativt vanliga inkomstskikt minskar motiven för förkovran genom studielån då detta helt enkelt inte lönar sig om resultatet visserligen blir en högre bruttolön men på grund av skattesystemets konstruktion upplevs ge en för låg nettoinkomst. Det kanske sämsta med höga marginals-katter är att dessa sannolikt flyttar önskvärda, viktiga och samhällsproduktiva ansträngningar av enskilda utomlands, utan att vi ens märker av det här på hemmaplan annat än att vi halkar efter i den internationella konkurrensen i forsknings- och utvecklingssammanhang.

Flera EU-länder har under senare år försökt minska marginals-katten med insikten om en hög marginals-katts skadliga effekter på samhällsekonomin. Vissa EU-länder har till och med avskaffat progressiviteten i skattesystemet helt och hållet genom att införa så kallad platt skatt på lönearbete.

Denna ordning kan vara rimlig i länder där flertalet löntagare startar från samma inkomstnivå, vilket dock inte gäller rikare länder som till exempel Sverige. Vi får därför räkna med att viss progressivitet i skattesystemet kommer att bibehållas här med motivet att detta skapar en inkomstomfördelning som upplevs som rättvis av majoriteten av skattebetalarna.

Men det är viktigt att progressiviteten inte är så kraftig och brytpunkten för marginals-katter så låg att detta hämmar lusten och motiven för många att avstå från att göra de extra insatser, det merarbete och de risktaganden som utbildning, arbete på obekväma tider och orken att föra idéer till praktisk nytta innebär. Många löntagare drabbas därför ännu idag av en orimligt kraftig progressivitet av sin beskattning vid även måttliga löneökningar. När detta paras med en för låg brytpunkt för marginals-katter, så upplevs det samlade skattetrycket inte som rimligt av denna grupp. De viktiga och naturliga drivkrafter som normalt leder till en löneökning måste verka stimulerande och inte bestraffande genom att nettoökningen av inkomsten kanske upplevs som alltför marginell.

Motivering

Mot bakgrund av ovanstående föreslog vi förra året att en översyn av skatten på arbetsinkomster med detta perspektiv därför är motiverad att genomföra. Men utskottet avslog motionen med motivet att ”Utskottet står alltså bakom den inriktning av skattepolitiken som regeringen föreslagit och är inte berett att tillstyrka motionsförslagen om olika former av lättnader i beskattningen för höga inkomster. Inkomstbeskattningen bör också i fortsättningen bidra till en rättvis fördelning av de gemensamma utgifterna.”

Av denna avslagsmotivering inser vi att utskottet egentligen inte är intresserat av om högskattepolitik bidrar till nettoinkomster för staten eller ej. Det viktiga för utskottet förefaller vara en ”rättviseaspekt” på att den med hög inkomst ska betala hög skatt vare sig det leder till större intäkter för kollektivet eller inte. Vi har anledning att tro att ett sådant resonemang kanske rent av är självreglerande, i så motto att den som upplever sig vara överbeskattad väljer att arbeta mindre och på så sätt förflyttas alltför mot lägre inkomster och beskattningen av befolkningen blir på så sätt mindre progressiv. Men alla är förlorare på detta resonemang, varför vi vidhåller att en översyn av skatten på arbetsinkomster med detta perspektiv är motiverad att genomföra, med sikt på att försöka fastställa när vi som befolkning blir vinnare på en lämpligt utformad skatteskala.

Fakta från Statistiska centralbyrån visar nämligen på att alliansregeringens politik sänkt skatterna med 136 miljarder kronor men att skatteintäkterna samtidigt ökat med 27 procent i löpande priser sedan 2006–2014.

Dessa skattesänkningar för såväl löntagare som företag var med andra ord en lönsam affär för alla medborgare. Men sänkningen av jobbskatteavdraget som nu föreslås träda i kraft från 2016 är ett exempel på en trolig olönsam affär för staten. Just detta har bland annat nationalekonomen Lennart Flood visat på i tidskriften Ekonomisk Debatt (nr 5, 2015) vad gäller den förestående skattehöjningen som en effekt av minskat jobbskatteavdrag.

Rakt av förutses ett försämrat jobbskatteavdrag ge staten runt 2 miljarder kronor i inkomster. Men Flood beräknar att skatteintäkten helt uteblir enbart på grund av de beteendeeffekter som ett minskat arbetsutbud medför (dessutom då oaktat de än mer negativa effekter som lönehöjningar medför).

När regeringen på detta sätt nu föreslår att höja marginalsikten från 57 till 60 %, och detta oaktat höjningen av arbetsgivaravgifterna, kommer allt färre människor av helt rimliga prioriteringar inte att vilja arbeta övertid eller arbeta extra på annat sätt. Vi vill att därför denna typ av analys görs på skatten för arbete i alla inkomstskikt i syfte att försöka säkerställa på vilka nivåer som skatteuttaget verkligen kan garantera att det blir en

vinstaffär för oss alla, då vi menar att för staten ofinansierade skattehöjningar inte är vare sig ekonomiskt eller moraliskt försvarbara. Vi vill att riksdagen med bifall av denna motion ger regeringen detta tillkänna.

Finn Bengtsson (M)

Annicka Engblom (M)